

Dlouhé obnovování sil

Svobodu doprovázelo krajní vyčerpání a nestabilita. Rozvrat vyvolal bídu a primitivní samozásobitelství. Vylidněny a zpustošeny byly celé rozsáhlé oblasti, nefungovaly komunikace, přístavy ztratily napojení na Evropu, zmizely dříve důležité solidární vztahy mezi jednotlivými částmi zrušeného impéria. Přetrhání ekonomických vazeb na Španělsko kompenzovala Velká Británie a svobodný obchod, avšak chyběla hlavní podmínka rozvoje: politický klid a ekonomický pořádek. Soupeřící skupiny se obvykle označovaly jako konzervativci (razící tradicionalismus a klerikalismus) a liberálové; často měněné ústavy nikdo nedodržel, většina lidí kvůli chudobě nebo negramotnosti nedostala volební právo a v regionálních střediscích si podřídili obyvatelstvo místní předáci, obvykle velitelé lokálních armád, jako despotičtí caciques nebo caudillos.

Také Brazílie musela obtížně budovat a udržovat vnitřní soudržnost a mezinárodní uznání. I když nebyla zničena válkami, vnitřní neshody a regionální, rasové, sociální a ekonomické odlišnosti ji oslabily tak, že v řetězu revolucí jen obtížně udržela státní jednotu. Brazílské císařství jako konstituční monarchie zapadalo do latinskoamerického ústavního konceptu a nepodobalo se restaurovaným evropským monarchiím. Celkové oslabení a mezinárodněpolitická nezajištěnost Latinské Ameriky vedly následně k pokusům evropských států ignorovat Monroevu doktrínu i latinskoamerickou svobodu a znovu okupovat alespoň některé oblasti Latinské

*

*

Ameriky. Španělsko se dlouho nedokázalo smířit se ztrátou převážné části své americké říše, také Francie se pokoušela obnovit svůj vliv hlavně v Karibské oblasti. K výpadům evropských mocností se koncem první poloviny století přidaly i tlaky z USA. Rozhodující vliv získala Velká Británie: již v lednu roku 1825 oficiálně uznala Spojené provincie La Platy, Velkou Kolumbii a Mexiko,¹ uznala Brazílii a v srpnu 1825 donutila k tomuto kroku i Portugalsko. Tak Velká Británie prosadila uznání latinskoamerické nezávislosti a i nadále chránila svobodu jednotlivých latinskoamerických států politikou „svobodného obchodu“ a finančními půjčkami výhodnými pro londýnské bankéře a anglické podnikatele. Jako supervelmoc 19. století Británie neváhala zasáhnout v krizových okamžicích do latinskoamerických poměrů ozbrojenými intervencemi.

Labilita a obtížná situace většiny latinskoamerických států umožnila jen výjimečně koncipovat dlouhodobé rozvojové strategie, jak se stalo v Chile. Konsolidaci prospívalo řízené přistěhovalectví z Evropy, které pomáhalo kultivovat nevyužité plochy a zavádět ekonomické i společenské inovace. Zatím ovšem převažoval spíš opačný trend rozkladu a občanských válek, který v mexickém krajním případě vedl k těžkým územním ztrátám. Nevyjasněná politická organizace Střední Ameriky posilovala tamní regionální chaos, zásadní spor mezi centralistickým a federativním či konfедераčním pojetím státu rozvracel velkou část španělskojazyčné Jižní Ameriky. Ztráta portugalského svorníku téměř rozložila i Brazílii.

První polovinu 19. století tak nepříznivě poznamenaly důsledky osvobozeneckých válek a nezralosti, nedostatek vědomí národní identity a nízká úroveň vzdělanosti a politické kultury. Všechny tyto faktory se projevovaly i v sociální oblasti obnovováním otroctví a násilnické zvůle *kaziků*, vojenských uzurpátorů moci a majetku a všemocných statkářů (*hacendados, fazendeiros*). Varovné jevy zároveň vybízely schopné místní politiky k odpovědnosti za vlastní osud a ke snahám o konsolidaci a hledání cest k budoucímu rozvoji.